

**MUHASHO WA PFUNZO WA GAUTENG
MULINGO WA TSHITIFIKHEITHI TSHA MA?IRIKI**

**TSHIVEN? A LUAMBO LWA ? AMUNI
GIREIDI YA N?HA
(Bambiri ?a Vhuvhili)**

POSSIBLE ANSWERS OCT / NOV 2006

MBUDZISO 1

1.1	Tshilidzi.	(1)
1.2	Tshilidzi tsha vhuthu.	(1)
1.3	?i?o ?a vhulondo na vhuthu.	(2)
1.4	Mudzimu.	(1)
1.5	U sumbedza uri muthu o fhedza thabelo yawe.	(2)
1.6	U tama Mudzimu a tshi fhedza khakhathi dzine dza vha hone fhano shangoni.	(2)
1.7	Nga muyamukhethwa / wa Mudzimu.	(1)
		[10]

MBUDZISO 2

2.1	<p>2.1.1 U tama uri vhudza nga vhathu vha fhano shangoni.
Vhathu avha vha dzulela u lwa nga tshavho.
Vhathu vha swika hune vha hangwa Mudzimu musi vha tshi khou tshila fhano shangoni.
Vhathu avha a vha ?honifhi Mudzimu.
Mudzimu u vha o sedza zwo?he zwine vhathu vha vha tshi khou ita zwone.</p>	(5)
	2.1.2 Zwithu zwi si zwavhu?i.	(1)
	2.1.3 Vhathu vha ?no shango.	(2)
	2.1.4 Dzi vha dzi tshi khou lwa nga tshadzo.	(2)

- 2.1.5 Mulisa / Mudzimu. (1)
- 2.1.6 Ndi khakhathi dzine dza dzi ita dzi fhanu shangoni. (2)
- 2.1.7 Zwithu zwavhu?i kana vhulondo. (2)
- [15]**
- 2.2
- 2.2.1 Mudzimu. (1)
- 2.2.2 Ndi á vhathu vha íno shango. (2)
- 2.2.3 Vhutshilo. (1)
- 2.2.4 U amba nga ha Mudzimu ane a vha na vhulondo kha vhathu vhawe.
Vhathu avha vha tevhela zwine Mudzimu a funa zwone.
Vhathu vhane vha tevhela n?ila ya Mudzimu, Mudzimu u swika hune a vha
fha?utshedza. (7)
- 2.2.5 a, b, a, c. (4)
- [15]**
- 2.3
- 2.3.1 Murendi u ?o?a Mudzimu uri a thuse vhathu fhanu shangoni sa izwi hu na
zwifashi zwinzhi.
Murendi uri vhudza nga ha u sa fhulufhedzea ha vhatshili-navho fhanu
shangoni.
Murendi u khou hambela ndamulelo kha Mudzimu kha vhutshilo ha fhanu
shangoni. (4)
- 2.3.2 Zwi?oni zwa ?a?ulu. (1)
- 2.3.3 Musadzi ane a funa munna mu?we na mu?we / u e?ela na vhanna
vhanzhi-vhanzhi. (2)
- 2.3.4 Kha Mudzimu. (2)
- 2.3.5 Dzi n?ilani dzine vhathu vha tshimbila khadzo. (2)
- 2.3.6 Musadzi ano funa vhanna vhanzhi-vhanzhi. (2)
- 2.3.7 ?hole dzi re tsindení á muhuyu. (1)
- [15]**

2.4

- 2.4.1 1 U nwa / u engagedza malofha kha muvhili. (1)
 U fha?a ngao. (1)
 U sheledza ngao. (1)
 U kuvha ngao. (1)
 U shuma mamagani. (1)
 U ?amba ngao. (1)
- 2.4.2 Kha mvula. (1)
- 2.4.3 Pha?o kha vhathu. (2)
- 2.4.4 Vhathu vha sala vho ?a?a. (2)
- 2.4.5 U ita a tshi vha fhungudza. (2)
- 2.4.6 ?iedzamuthu / ?ifanyamuthu. (1)
- 2.4.7 Ma?i hune a fhelela hone a hu na ane a hu ?ivha. (1)
- [15]**

MBUDZISO 3

3.1

- 3.1.1 Ngauri o vhulaha vhathu nga mba?o. (2)
- 3.1.2 E ngadeni yawe / tsimuni. (1)
- 3.1.3 A u ?ivhulaha. (2)
- 3.1.4 U ri a ?ivhulahe a lovhe u fana na Nditsheni ,Vho-Ravhudzulo na Vho-Matidze. (2)
- 3.1.5 Nditsheni. (1)
 Vho-Ravhudzulo. (1)
 Vho-Matidze. (1)
- 3.1.6 Ngauri vha ri ndi vhone vhane vha khou lowa mu?a wavho. (1)
 Uri ndi Vho-Matidze vho vhulayaho Nditsheni na khaladzi awe. (1)
 Ngauri vho vhuya vha farwa mungomeni. (1)
 Vho vha vha tshi imelela Vho-Matidze. (1)
- 3.1.7 ?ikhaulambilu. (1)
 Hu vha na u shuluwa ha malofha. (1)
 Vho-Matidze vha re?wa nga mba?o. (1)
 Vho-Ravhudzulo vha re?wa nga mba?o vha lovha. (1)
 Vho-Rathiyaya vha re?wa sha?a vha shavha. (1)

- 3.1.8 Hai. (1)
 Vhuloi a vhuho zwothe zwo itwa nga dzi?anga. (1)
 Vho-Rathiyaya vho ita tshikwekwe na Vho-Malukuta. (1)
 Nditsheni u wa kha ?onngi Malukuta a ri o rwiwa nga ?hamu?owa. (2)
 Timhaka u vhudzwa uri ?hangu dzi fare Vho-Matidze. (1)
- 3.1.9 Wa u lu?anya. Vha lu?anyi Vho-Gumani na Vho-Matidze. (1)
 U sa amba ngoho. Vha ri Nditsheni o rwiwa nga ?hamu?owa. (1)
 U funa u ?a. Vha langana na Mungome Timhaka uri ari Vho-Matidze ndi Muloi. (1)
- 3.1.10 U wa kha ?onngi Sikofane. (1)
 U lu?wa nga ?owa. (1)
- [30]**

3.2 Izwi ri zwi vhona kha Vho-Malukuta na Timhaka.

Vho-Matidze na Vho-Gumani vha vhengana nga mulandu wa dzone ?anga dzi si dza vhukuma.

Nditsheni o rwiwa nga Vho-Matidze; Vho-Malukuta vha swika hune vha ri o rwiwa nga ?hamu?owa.

Tshi?we na tshi?we tshine tsha bvelela mu?ani wa Vho-Gumani Vho-Malukuta vha ri ndi Vho-Matidze.

Vho-Rathiyaya na ?anga Malukuta vho vha vha tshi ?o?a u ita tshelede nga u pomoka Vho-Matidze vhuloi.

Vho-Rathiyaya na Malukuta vha kongona Timhaka uri a fare Vho-Matidze sa muloi.

Timhaka u ?anganedza tshelede ngeno a tshi ?ivha ngoho uri Vho-Matidze a si muloi.

Vho-Ravhudzulo na Vho-Matidze vha re?wa nga mulandu wa Vho-Malukuta.

Vho-Gumani vha fhedza nga u ?ihunga nga murahu ha u vhulaha vhathu, zwothe izwi zwo itiswa nga dzone ?anga.

(Zwine vhana vha nga ?ea zwone.)

[30]

MBUDZISO 4

4.1

- 4.1.1 Vho-Matambule na mu?a wa ha Zhendedzi. (2)
- 4.1.2 Ndi u tswa ha Ntsundeni. (2)

- 4.1.3 Mahayani. (1)
 Milindi ya thagalu. (1)
 Hu kha ?i shulwa. (1)
 Hu kha ?i iwa khunini /musanda /tsimu. (1)
- 4.1.4 (a) Vho-Balavhali. (1)
 (b) Vhe nn?a; ha Vho-Nguluvhe nga madekwana ha Tshiofhisio. (2)
 (c) Vho vha vho ?a mulindeloni wa lufu lwa Vho-Nguluvhe. (2)
 (d) Ngauri vho fara Ntsundeni o tswa vhengeleni vha dovha vha mu vhofha. (1)
 Vho vha vha tshi ?o?a u bvisa samba ?a Ntsundeni. (1)
 Uri hu pfi ndi vhone vho vhulayaho Vho-Nguluvhe. (1)
- 4.1.5 Thothotho. (1)
 Vho vha vha tshi nvesa thothotho. (1)
 Vho fhedza nga u ?anza malofha he vha fhedzisela vha tshi lovha. (2)
- 4.1.6 Wa u zwifha. (1)
 Wa u lu?anya. (1)
 U ri Vho-Matambule vho mu ambisa ene a hana ngeno zwi si zwone. (1)
 U ri Vho-Matambule vho tou mu ?ea zwiambaro zwi si zwone a tshi khou zwifha. (1)
- 4.1.7 Vho-Matambule vho pfana na Mugwabane uri vha ambe uri Vho-Mutshekwa vha khou loiwa nga Vho-Matambule. (1)
 Mapholisa vha kona u wanedza vha ha Zhendedzi vha kha shiashia ?a u amba uri ndi vhone vho vhulahaho Vho-Nguluvhe. (1)
 Theiphirikhoda i vha ?hanzi ya izwo. (1)
 Vha ha Zhendedzi vha fhedza nga u farwa. (1)
- 4.1.8 Ngauri o vha a tshi vho pfana na Ntsundeni. (2)
- [30]**
- 4.2 Ntsundeni o zwifhela Vho-Matambule uri vho mu farisa nge vha mu ambisa a hana.
- Izwi zwo ita uri Ntsundeni mulandu wawe wa u tswa u fhungudzee vhunga vhatu vho vha vho sanda Vho-Matambule.
- Ntsundeni, Vho-Balivhali na Vho-Mutshekwa vho zwifhela Vho-Matambule uri ndi vhone vho vhulayaho Vho-Nguluvhe.
- Vhatu avha vho ?itshidza lwa tshifhinganyana vhunga mapholisa vho fara Vho-Matambule.
- Vhatu avha vho ?itshidza lwa tshifhinganyana vhunga zwi songo ?avhanya zwo wanala zwauri ndi vhone vha no inga thothotho ya u vhulaha.

Vhathu avha vho zwifhela Vho-Matambule uri vha na ma?uxwane, nahone vha a via.

Izwi zwo ita uri vhathu vha vhengese Vho-Matambule.

Vho-Matambule vho tambula vhe vho?he dzhele ngeno Ntsundeni, Vho-Balivhali na Vho-Mutshekwa vho sala vha tshi ?iphina.

Mazwifhi aya ho ngo ya kule.

?anga Mugwabane o zwi wanulula uri Ntsundeni, na vhanwe, ndi vhone vho vhulaisaho Vho-Nguluvhe.

Vhathu avha vho tambula vhunga vho ?o farwa nga mapholisa.

Vho lifhiswa tshelede nnzhi ye ya ?o fhira ye Vho-Matambule vha i shumisa.

Vho ha?ulelwa u dzula dzhele mi?waha minzhi. Izwi zwi sumbedza hu si na na u timatima uri mazwifhi avho ho ngo vha tshidza u yafhi.

[30]

MARAGA: 100